अथावहित्था—

भयगौरवलज्जादेर्हर्षाद्याकारगुप्तिरवहित्था[1] ।
व्यापारान्तरसक्त्यन्यथावभाषणविलोकनादिकरी॥१५८॥

यथा—

'एवंवादिनि देवर्षौ पार्श्वे पितुरधोमुखी ।
लीलाकमलपत्राणि गणयामास पार्वती ॥'

अथौत्सुक्यम्—

इष्टानवाप्तेरौत्सुक्यं[2] कालक्षेपासहिष्णुता ।
चित्ततापत्वराखेददीर्घनिःश्वसितादिकृत् ॥ १५९ ॥

यथा—'यः कौमारहरः स एव हि वरः—' इत्यादौ (१५ पृ०)

अत्र यत् काव्यप्रकाशकारेण[3] रसस्य प्राधान्यमित्युक्तं तद्रसनधर्मयोगित्वाद्व्यभिचारिभावस्यापि रसशब्दवाच्यत्वेन[3] गतार्थं[4] मन्तव्यम् ।

स्यात्तथा । लिखितेवेति धारावाहिकस्मरणस्फोरणाय । हर्षादेराकारस्य सूचकस्य मुखरागादेर्गुप्तिः संवरणम् । सक्तिरासङ्गः । अन्यथेति । अप्रक्रान्तस्य भाषणं विलोकनं च । आदिना क्रियामात्रस्य ग्रहः ॥ देवर्षौ नारदे । पितुर्हिमालयस्य ॥ व्यभिचारिभावस्येति । तत्रानुभावादिकृतपरिपोषराहित्येन रतेः संपूर्णरसत्वं न संभवति । वर्णनीयत्वेन चमत्कारित्वेनौत्सुक्यस्यैव प्राधान्यमिति भावः ।

---

1. अवहित्थेति । व्रीडादिभिर्निमित्तैर्हर्षाद्यनुभावानां गोपनाय जनितो भावविशेषोऽवहित्था । अवहिःस्थितिरवहित्था, 'सुपि स्थः' इत्यत्र 'स्थः' इति योगविभागात्कः । पृषोदरादिः । तदुक्तम्—'अनुभावपिधानार्थेऽवहित्थं भाव उच्यते । तद्विभाव्यं भयव्रीडाधार्ष्ट्यकौटिल्यगौरवैः ॥' इति ॥

2. औत्सुक्यमिति । अधुनैवास्य लाभो ममास्त्वितीच्छा औत्सुक्यम् । इष्टविरहादिरत्र विभावः । त्वराचिन्तादयोऽनुभावः । यदाहुः—'संजातमिष्टविरहादुद्दीप्तं प्रियसंस्मृतेः । निद्रया तन्द्रया गात्रगौरवेण च चिन्तया ॥ अनुभावितमाख्यातमौत्सुक्यं भावकोविदैः ॥' इति ॥

3. काव्यप्रकाशेति । प्रकृते कौमारविघटको वर आलम्बनम्, चैत्रक्षपाद्या उद्दीपनम्, सुरतव्यापारलीलाविधिः कार्यम्, उत्कण्ठादि सहकारि यथायथं घटमानं, विप्र-

---

१. 'औत्सुक्यं वाञ्छितार्थस्य लाभे कालासहिष्णुता । उपायान्वेषणास्थैर्यचिन्तनाद्यनुभावकृत् । इष्टार्थस्य प्राप्तौ कालप्रतीक्षा, औत्सुक्यम् ।' इति ग. २. 'रसशब्देन' क. ३. 'गतार्थत्वं' क. ४. अतोऽग्रे 'तथोक्तम्—रसभावौ तदाभासौ भावस्य प्रशमोदयौ । संधिः शबलता चेति सर्वेऽपि रसनाद्रसाः ॥' इत्यधिकं ग-पुस्तके.